

ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ АСПЕКТИ ФОРМУВАННЯ ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ АГРАРІЇВ У ПРОЦЕСІ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ

Данченко І.О., д.пед.н., доц.
Крамаренко А.П., здобувач РВО доктор філософії
Державний біотехнологічний університет,
м. Харків, Україна, kramarenkou@yahoo.com

Анотація: У статті актуалізовано питання про побудову нового якісного процесу здобуття освіти, що надасть можливість сформувати фахівця аграрія нового типу; проаналізовано та визначено основні напрямки процесу формування інформаційно-комунікативної компетентності здобувачів в освітньому процесі закладів вищої освіти; встановлено, що забезпечити практичну підготовку фахівців на основі дуального навчання та стажування безпосередньо на місцях виробництва у передових господарствах.

Ключові слова: інформаційна компетентність, формування інформаційно-комунікативної компетентності, професійна компетентність сучасного аграрія, SMART-технології, дуальне навчання, практична діяльність

Система освіти України сьогодні повинна бути спрямована на побудову нового якісного процесу здобуття освіти, яка надасть можливість сформувати фахівця аграрія нового типу, готового до професійної самореалізації не тільки з традиційної позиції, але і в значно ширшій системі «людина–суспільство–інформаційні технології–людина». Важливою складовою нової парадигми освіти є ідея неперервного навчання фахівця аграрія, що охоплює усі форми, типи та рівні навчальної діяльності аграріїв.

У свою чергу формування інформаційної компетентності є сукупністю духовних цінностей у сфері інформаційних відносин, створених людством упродовж його історії. У період переходу до інформаційного суспільства необхідно підготувати особистість до швидкого сприйняття та опрацювання великих об'ємів інформації, оволодіння сучасними засобами (смарт), методами та технологією роботи з інформаційними ресурсами в процесі формування відповідної компетентності.

На сьогодні світ стає все більше технологічним, що передбачає не тільки його комп'ютеризацію, а й введення нових форм керування цим процесом, у зв'язку з чим стають необхідними додаткові теоретичні та прикладні дослідження: формування інформаційно-комунікативної компетентності майбутніх фахівців-аграріїв у професійній підготовці.

Мета дослідження – аналіз існуючого стану професійної підготовки фахівців аграріїв та обґрунтування відповідних суперечностей в процесі формування їх інформаційно-комунікативної компетентності. Забезпечити фундаментальну теоретичну та практичну підготовку висококваліфікованих фахівців аграріїв. Відповідно до змісту Державних стандартів головною метою освіти визнається формування компетентної особистості, тому, не випадково, що важливість володіння комунікативною компетентністю сформульована у Стандарті вищої освіти України: третій (освітньо-науковий) рівень,

спеціальність 015 «Професійна освіта» Про затвердження стандарту вищої освіти зі спеціальності 016 Спеціальна освіта для третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти Наказ МОН № 1470 від 01.12.2023 року [2].

Компетентність у перекладі з латинської «*competentia*» означає коло питань, у яких людина добре обізнана, має знання та досвід. Компетентність також визначається як набута у процесі навчання інтегрована здатність особистості, яка складається із знань, досвіду, цінностей і ставлення, що можуть цілісно реалізовуватися на практиці [4]. Комунікативна компетентність – здатність особистості встановлювати, застосувати і підтримувати у конкретному спілкуванні знання мови, способи взаємодії та необхідні контакти з оточуючими людьми, певна сукупність знань, умінь та навичок роботи у групі, що забезпечують ефективне спілкування, передбачають уміння змінювати глибину і коло спілкування, розуміти й бути зрозумілим для партнера у процесі спілкування [5].

Під інформаційно-комунікаційною компетентністю розуміють підтверджену здатність особистості застосовувати на практиці інформаційно-комунікаційні технології для задоволення власних потреб і розв'язування суспільно значущих, зокрема, професійних, задач у певній предметній галузі або виді діяльності [6]. Інформаційна компетентність представляє собою новий напрямок, який виник безпосередньо під впливом нових інформаційних технологій і створення електронних інформаційних технологій. Інформаційно-комунікативна компетентність є однією з найважливіших складових професійної компетентності сучасного аграрія яка визначає його здатність ефективно планувати діяльність.

Актуальність проблеми формування інформаційно-комунікативної компетентності зумовлена тим, що сучасні аграрії потребують професійної підготовки фахівця, здатного до організації різнобічних ділових контактів із використанням різних інформаційних технологій. Інформаційно-комунікативна компетентність майбутніх фахівців аграріїв є сукупність знань, умінь та навичок, необхідних для ефективного розвитку аграріїв.

Формування інформаційно-комунікативної компетентності у фахівців аграріїв здійснюється в процесі їхньої професійної підготовки. Для цього використовуються різні методи і форми навчання зокрема: лекційні заняття, на яких викладаються теоретичні основи управління діяльністю; спроможність ефективно взаємодіяти з оточенням, практичні вправи, ситуаційні задачі, рольові ігрові моделі з відпрацювання навичок вербальної та невербальної комунікації. Інформаційно-комунікативна компетентність є однією з найважливіших складових професійної компетентності сучасного аграрія яка визначає його здатність ефективно планувати діяльність. Аграрії постійно стикаються з ситуаціями, які вимагають від них прийняття рішень у короткий термін і в умовах невизначеності. Повинні вміти ефективно управляти фахівцями, треба мотивувати їх на виконання поставлених завдань.

Основними чинниками, які обґрунтовують важливість формування комунікативної компетентності у фахівців аграріїв є: висока відповідальність у процесі навчання майбутніх фахівців аграріїв; необхідність прийняття швидких

і виважених рішень у сучасних умовах; вплив людського фактору на ефективність планування діяльності; відповідальність при формуванні управлінської діяльності. Інформаційно-комунікативна компетентність майбутніх фахівців аграріїв включає в себе три основні складники: інформаційна компонента (здатність ефективної роботи з повідомленнями у всіх формах їх представлення); комп'ютерна компонента (здатність роботи з сучасними комп'ютерними засобами та програмним забезпеченням; технологічна компонента (вміння застосовувати комунікаційні технології обміну інформації та прийняття управлінських рішень).

Формування інформаційно-комунікативної компетентності у аграріїв здійснюється в процесі їхньої професійної підготовки. Для цього використовуються різні методи і форми навчання, зокрема: семінари, на яких обговорюються актуальні проблеми управління; практичні заняття; виробничі польові навчання, на яких аграрії отримують практичний досвід. Для підвищення ефективності формування управлінської компетентності фахівці необхідно: впроваджувати в освітній процес сучасні (SMART-технології), зокрема віртуальні у навчальному середовищі; забезпечувати практичну підготовку фахівців у сучасних виробничих реаліях; застосовувати індивідуальний підхід до підготовки фахівців. Формування інформаційно-комунікативної компетентності у аграріїв є важливим завданням, що забезпечує успішну підготовку майбутніх фахівців виробництва в умовах четвертої промислової революції. Для ефективного вирішення цього завдання необхідно використовувати сучасні методи і форми навчання, а також забезпечити практичну підготовку фахівців на основі дуального навчання та стажування безпосередньо на місцях виробництва у передових господарствах.

Список літератури

1. Model formuvanna_informacijno-munikacijnoi kompetentnosti majbutnih fahivciv agroinzenerii_u_profesijnij_pidgotovci (2024). International Science Journal of Education & Linguistics, (2), 36-50. URL: <https://www.researchgate.net/publication/379495441>
2. Наказ МОН № 1470 від 01.12.2023 р. URL: https://osvita.ua/legislation/Vishya_osvita/90784/#google_vignette
3. URL: <https://mon.gov.ua/ua/osvita/visha-osvita/naukovo-metodichna-rada-ministerstva-osviti-i-nauki-krayini/zatverdzeni-standarti-vishoyi-osviti>
4. Вікіпедія. URL: <https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%9A%D0%BE%D0%BC%D0%BF%D0%B5%D1%82%D0%B5%D0%BD%D1%82%D0%BD%D1%96%D1%81%D1%82%D1%8C>
5. URL: https://pidru4niki.com/90380/sotsiologiya/komunikativna_kompetentnistskladovi
6. Nagayev, V. (2023). A Model of Formation of Professional and Creative Competences for Engineers Based on Information and Digital Technologies. In: Ivanov, V. (eds). Advances in Design, Simulation and Manufacturing VI. June 6–9, DSMIE 2023. Lecture Notes in Mechanical Engineering. Springer, Cham, 2023. pp. 390-399. https://doi.org/10.1007/978-3-031-32767-4_37.